

Dagthema: 'Wie niet weg is...'

Overweging 15 april – Harris Brautigam

Lector: Natalie Coenradi

"... Deze omschrijving van vriendschap bracht mij er toe de gedachte te durven toelaten dat die vriendschap Gods er is voor allen die met die woorden willen leven. Zoals vriendschap een band kan geven die diep ingrijpt, die mij kan vervullen met de warmte van een ander, dat ik soms die ander bèn, zo maakt Zijn vriendschap dat ik van Zijn geslacht kan zijn ..."

Eerste lezing uit Handelingen 17: 22-28

Tweede lezing uit Psalm 136 (vrij)

Openingsgebed

Roepende, wenkende God,
Jij bent het die ons hier verzameld hebt.
Jij bent het
die in ons midden aan het woord wil komen.
Stem ons dan af op jou,
hier, in dit uur. Amen.

Welkom en inleiding

Zolang als de wereld bestaat, zolang zijn haar bewoners op de een of andere manier bezig met de vraag: hoe is dat hele gebeuren tot stand gekomen.

We kennen het Bijbelse verhaal van de schepping in 7 dagen: een overzichtelijk verhaal waarin vrome fantasten en goede observeerders een geordend verhaal componeerden.

Een belangrijke rol wordt hierbij aan een Schepper toegeschreven.

Dan is er de theorie van de 'oerknal', die de geleerden hebben uitgedacht. Een gigantische hittebron zou zo'n 14 miljard jaar geleden zijn ontploft en vandaar zou een soort evolutieproces zijn gestart. Hier geen sprake van een schepper. Het is puur natuur.

Een derde scheppingstheorie die ik ook wil noemen komt uit de Griekse mythologie. In vele jaren voor onze jaartelling hielden de Grieken er over het ontstaan van de wereld heerlijk

pag. 1

Oecumenische
Basisgemeente **De Duif**

© Oecumenische basisgemeente De Duif, Amsterdam – www.deduif.net - info@deduif.net
Deze tekst is bedoeld voor persoonlijk, niet-commercieel gebruik, zoals voor studiedoeleinden.
Elke vorm van herpublicatie van (een deel van) de inhoud van deze tekst zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de maker is verboden.

menselijke theorieën op na. De goden en halfgoden die zij het ontstaan van de schepping toedichtten verschilden in niets van de mensen die hen bedachten. Alle gruwelijke machtsspelletjes, misdaden, kuiperijen en gerotzooi werd aan hen toegeschreven bij hun activiteiten om de aarde verder uit te bouwen en de posten te verdelen. Je kunt het zo gek nog niet verzinnen, of het kwam in hun scheppingsverhaal voor.

De apostel Paulus moet op het plein de Areopagus al die beelden van die goden en halfgoden hebben gezien. Heel discreet gaat hij daar aan voorbij. Hij doet niet aan zwartmaken. Hij prijst zijn toehoorders om hun creativiteit om ook aan een 'Onbekende God' te denken.

Daar wil ik graag in deze dienst wat verder mee doorgaan. De liedjes en de lezingen zijn daarop afgestemd.

Ik wens ons een goede dienst.

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

1. Voorzang 2. Koor + Allen

Gij die uw naam hebt uitgeroepen in ons gezicht

ga mee in ons midden, maak ons uw eigen.

Houd ons gaande tot waar het land is

waar Gij zijt alles in allen,

liefde, sterk als de dood.

Eerste lezing: Handelingen 17: 22-28

Paulus ging midden op de Areopagus staan en nam het woord: 'Mannen van Athene, ik zie aan alles hoe diep godsdienstig gij zijt. Want toen ik rondliep en bekeek wat gij zoal vereert, ontdekte ik zelfs een altaar met het opschrift: aan een onbekende god. Welnu, wat gij vereert zonder het te kennen, dat kom ik u verkondigen. De God die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is, Hij die de Heer is van hemel en aarde, woont niet in door handen gemaakte tempels. Ook wordt Hij niet door mensenhanden verzorgd, alsof Hij iemand nodig had, want Zelf geeft Hij aan ieder leven en adem, ja alles. Heel het mensengeslacht deed Hij uit één ontstaan, om de gehele oppervlakte van de aarde te bewonen, waarbij Hij de seizoenen vaststelde en de grenzen van hun woongebied, opdat zij God zouden zoeken, of zij Hem misschien al tastende zouden vinden; Hij is immers niet ver van ieder van ons. Want door Hem hebben wij het leven, het bewegen en het zijn; zoals sommigen van uw eigen dichters hebben gezegd: Want wij zijn van zijn geslacht.'

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Als blinden tasten wij langs de Muur.

Tastend als mensen zonder ogen.

Wij struikelen op klaarlichte dag.

In de bloei van ons leven zijn wij als doden.

Tweede lezing: Psalm 136 (vrij)

Zegen en dank, jij bent goed
jij god alleen, jij vriend:
hoog boven alle goden
jij en je vriendschap.

Wonderen heb je gedaan
jij alleen – met je vriendschap.

Jij van de hemelgewelven
jij van de aarde-op-golven-gebouwd
jij van de Grote Vriendschap.

jij van de maan in de nacht en de sterren
jij van de zon overdag, van de vurige vriendschap.

Die mijn vijanden pakte,
mij deed gaan uit hun banvloek:
zegen en dank voor je vriendschap.

Met opgeheven handen
heb je de zee gespleten
en daar ging ik vrij uit,
dank en weer dank voor je vriendschap.

Kwam ik in de woestijn
vocht met reuzen en draken
Sichon de Amoriet
Og de koning van Basan.

Kwam ik in hun oases
kreeg ik ze, mocht er drinken
dank je voor zoveel vriendschap.

Niets was ik, jij gaf me alles
roofde mij weg uit roofvogelnesten –
vrede ben je en brood voor de wereld
zegen en dank voor jouw eeuwigdurende vriendschap.

Overweging

Bij de voorbereiding op de liturgievergadering eindigde ik te vroeg met de voorlezing van het verhaal uit de Handelingen. Ik zag de laatste zin over het hoofd: “Want wij zijn van zijn geslacht”.

Ik werd er onmiddellijk op attent gemaakt: “Je vergeet de belangrijkste zin!” Ik geloof dat er iemand nog aan toevoegde: “Daar gaat het juist om!”.

Ik haastte mij dan ook om mijn verzuim meteen recht te zetten, want daar gaat het ook echt om! Het zijn Paulus’ eigen woorden, die hij in de loop van zijn leven op vele manieren heeft toegelicht. Bijvoorbeeld: “Niet ik leef maar Christus leeft in mij”, of “In Hem leven we en bewegen we”.

Kant noch wal

Wonderlijke uitspraak is dat eigenlijk: wij zijn van z-ij-n geslacht; iemand is van het geslacht Jansen of zo, en dan spreek je over nageslacht en over iemands afkomst, over familiebanden veraf of dichtbij. Maar om sprekend over God zoiets te zeggen raakt strikt genomen kant noch wal: we weten niets van God. Het is een vrome poging om uiting te geven aan het besef van een bijzondere band. Een band die de banden des bloeds overstijgt, iets waar tegen een familiegeslachtsboek niet tegen opgewassen is. Zoiets. Misschien.

Bij dit verhaal van Paulus op de Areopagus slaat mijn fantasie altijd een beetje op hol. Ik zie hem daar een beetje slenterend op dat grote plein temidden van al die inheemse mannen, die hun huis ontvlucht zijn om wat gewichtig de laatste ontwikkelingen van de politieke wereld door te nemen. Hun vrouwen hebben ze zoals gewoonlijk bij de kinderen en de afwas achtergelaten. En voor Paulus was dit ook de gewoonste zaak van de wereld. Hij spreekt alleen de mannen toe: “Mannen van Athene”. Paulus was wat vrouwen betreft ook niet zo geëmancipeerd.

Mooi zootje

Ik denk dat hij heel discreet is geweest bij al die godenbeelden die hij aantrof. Hij zegt niets over de goden die werden verbeeld, denkt er niet aan om alle negatieve gegevens over die goden te noemen of aan te klagen, zo, onder het motto van: mooi zootje die goden van jullie. Nee, hij spreekt zijn bewondering uit over het feit dat ze ook rekening hebben gehouden met de mogelijkheid van een “Onbekende God”! Hij spreekt zijn bewondering uit over het feit dat ze aan die mogelijkheid van een onbekende god gedacht hebben en neemt meteen de gelegenheid te baat om over die onbekende god wat informatie te verstrekken. En dat kon, daar op dat plein.

Nou ja, even een terzijde, dat zou vandaag ook nog kunnen. Ondanks de ontkerkelijking is god nog steeds een goed lopend artikel. De laatste paar dagen verschijnt er in mijn krant regelmatig een grote advertentie met de prikkelende tekst: *HET GAAT OVER WIE ‘GOD’ WERKELIJK IS*, met dan een verwijzing naar www.voor-iedereen.org. In het kader van mijn preekvoorbereiding besloot ik het internet op te gaan: www.voor-iedereen.org. En toen maar wachten op het resultaat, het duurde even en toen verscheen de onthullende tekst: ‘deze site is niet bereikbaar’. Dat schiet dus ook niet op. Dan maar verder met Paulus.

Naar beeld en gelijkenis

Paulus kon rekenen op een belangstellend publiek. Bezig zijn over goden dat hoorde bij hun cultuur. En dat wist Paulus, net zoals hij ook geweten moet hebben wat voor goden het waren die door beelden en beeldjes uitgebeeld waren.

En als Paulus spreekt krijgt hij meteen een aandachtig gehoor. Bij zijn uitspraak over : “wij zijn van zijn geslacht”, komt er geen protest. Dat klinkt hen bekend in de oren: zij hebben ook hun goden gemaakt, naar hun beeld en gelijkenis, met alle goedheid en rottigheid die herkenbaar is. Maar ja, het zijn wel hun goden waar ze goed bang voor zijn en die je vooral te vriend moet houden. De goden zijn van hun geslacht.

Zij vatten Paulus’ woorden verkeerd op, maar zij hebben dan ook niet de overlevering van de voorgeschiedenis van Gods omgang met het Uitverkoren volk van Abraham en zijn nakomelingen: de God van de bevrijding, de God van de uittocht, de God van het Beloofde Land. De God van Abraham, Isaac en Jakob. Zij hoorden bijvoorbeeld ook nooit van de God van de vriendschap, uit psalm 136.

Nieuwsgierig

Omdat ik nieuwsgierig was hoe deze psalm in de oorspronkelijke weergave was geschreven, zocht ik het op in de Naardense bijbelvertaling. En daar zag ik dat psalm 136 zesentwintig tweeregelige verzen kent, waarvan de laatste regel steeds dezelfde is: “want voor eeuwig is zijn vriendschap”.

Als voorbeeld:

*Brengt dank de Ene, want Hij is goed
Want voor eeuwig is zijn vriendschap*

*Brengt dank de God der goden
Want voor eeuwig is zijn vriendschap*

*Die de aarde aanbracht op het water
Want voor eeuwig is zijn vriendschap*

En zo verder, 26 verzen lang. Als een litanie over Gods eeuwige vriendschap gecomponeerd.

Over vriendschap

Cicero zei eens: een leven zonder vriendschap is niets waard,

En bij een ander las ik: een vriend is iemand die alles van je weet en desalniettemin van je houdt!

En deze omschrijving van vriendschap bracht mij er toe de gedachte te durven toelaten – en de psalmist wilde natuurlijk niet anders – dat die vriendschap Gods er is voor allen die met die woorden willen leven. Zoals vriendschap een band kan geven die diep ingrijpt, die mij kan vervullen met de warmte van een ander, dat ik soms die ander bèn, zo maakt Zijn vriendschap dat ik van Zijn geslacht kan zijn.

En hiermee is de boodschap van Paulus’ prediking nog niet volledig. De gave van Zijn vriendschap is niet voor mij alleen, en niet voor jou alleen. Het is ons allen gegeven, als geloofsgemeenschap. Zijn vriendschap kunnen we met elkaar delen, zo zijn wij van Zijn geslacht.

Ik ben nog een keertje internet opgegaan om daar te achterhalen wie ‘God’ werkelijk is. Nu lukte het wel, en ik ontdekte dat dat kwam omdat ik nu een streepje goed had gezet. Maar toen ben ik er meteen mee gestopt. Want als het vinden van God van streepjes af moet hangen dan is het niet best met Hem gesteld. Nee hoor, daar hebben we elkaar voor nodig. We kunnen zijn vriendschap elke keer weer opnieuw vieren in het samenzijn, in het delen van het brood en de wijn. Je moet er niet voor weglopen. Wie niet weg is...hoort erbij. Zo moge het zijn.

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in God.

Hij is voor mij de liefde en het licht.

Zonder Hem zou de wereld niet bestaan;
zouden plant, dier en mens niet kunnen leven.

Ik geloof dat het doel op aarde is om onze liefde te ontwikkelen.

Wanneer de mensheid liefde voelt voor alles en iedereen, dan is de liefde volmaakt en het licht geheel helder, dan zijn wij weer een met God.

Ik geloof in Christus. Hij is puur, oprecht, eerlijk en krachtig. Hij kiest altijd voor de juiste weg zonder zichzelf voorop te stellen. Hij is mijn voorbeeld.

Ik geloof in de Heilige Geest. Hij is overal aanwezig en leidt ons op onze weg. Wanneer we ons er voor openstellen voel je Zijn aanwezigheid.

Ik geloof dat we als gemeenschap de verantwoordelijkheid hebben om elkaar te stimuleren onze verdraagzaamheid en liefde voor alles om ons heen te ontwikkelen, totdat we uiteindelijk weer een worden met God.

Intenties die werden opgeschreven

Tafelgebed

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

A: Gij die weet wat in mensen omgaat
aan hoop en twijfel, domheid,
drift, plezier, onzekerheid.

Vz: Gij die ons denken peilt
en ieder woord naar waarheid schat,
en wat onzegbaar is onmiddellijk verstaat.

K: Gij toetst ons hart en Gij zijt groter dan ons hart;
op elk van ons houdt Gij uw oog gericht;
en niemand of hij heeft een naam bij U,

Vz: en niemand valt of hij valt in uw handen,
en niemand leeft of hij leeft naar U toe.

A: Maar nooit heeft iemand U gezien.
In dit heelal zijt Gij onhoorbaar.
En diep in de aarde klinkt uw stem niet;
en ook uit de hoogte niet,

Vz: en niemand die de dood is ingegaan,
keerde ooit terug om ons van U te groeten.

A: Aan U zijn wij gehecht, naar U genoemd.
Gij alleen weet wat dat betekent. Wij niet.
Wij gaan de wereld door met dichte ogen.

- K: Maar soms herinneren wij ons een naam,
een oud verhaal dat ons is doorverteld,
over een mens die vol was van uw kracht,
Jezus van Nazareth, een jodenman;
- A: in hem zou uw genade zijn verschenen,
uw mildheid en uw trouw; in hem zou voorgoed
aan het licht gekomen zijn hoe Gij bestaat:
weerloos en zaveloos, dienaar van mensen.
- Vz: (**) Hij was, zoals wij zouden willen zijn:
een mens van god, een vriend, een licht,
een herder, die niet ten eigen bate heeft geleefd,
en niet vergeefs, onvruchtbaar, is gestorven;
- A: die in de laatste nacht dat hij nog leefde,
het brood gebroken heeft en uitgedeeld,
en heeft gezegd: "neemt, eet, dit is mijn lichaam,
zo zult gij doen tot mijn gedachtenis."
- A: Toen nam hij ook de beker, en hij zei:
"dit is het nieuw verbond, dit is mijn bloed,
dat wordt vergoten tot vergeving van uw zonden.
Als je uit deze beker drinkt, denk dan aan mij."
- Vz: Tot zijn gedachtenis nemen wij daarom dit brood,
en breken het voor elkaar:
- K: om goed te weten wat ons te wachten staat,
als wij léven, hem achterna.
(herhalen vanaf (**) "Hij was, zoals wij zouden willen zijn")
- A: Als Gij hem hebt gered van de dood,
God, als hij dood en begraven, toch leeft bij U,
redt dan ook ons en houdt ons in leven,
haal ook ons door de dood heen, nu
en maak ons nieuw, want waarom h́j wél,
en waarom wij niet?
Wij zijn toch ook mensen.

Nodiging

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Jij bent de God die mij gegeven is,
de beker die voor mij ingeschonken staat.
Mijn levenslot rust in jouw hand,
goed land is mij ten deel gevallen.

Jij bent het lot dat mij beschoren is,
mijn schaduw, de engel die mij troost mij kwelt
- laat deze kelk aan mij voorbijgaan, gauw,
ik kan geen mensen drinken.

Wie ben je, jij die mij te drinken vraagt?
Je aarzelt nog aan mijn deur,
je klopt en wacht,
een dorstend hert
- en ik een lege bron
dorstend naar stromen regen.

Gebed

Onze Vader

Activiteiten en informatie

Slotlied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Hoe ver te gaan? En of er wegen zijn?
Nooit meer gebaande.
Hoeveel paar voeten zijn zij?
Twee, drieduizend. (2x)

Nog bijna slaven, vreemden voor elkaar,
kreupelen, blinden.
Maar met iets in hun hoofd dat stroomt
en licht geeft.

De zon zal hen niet steken overdag.
Bij nacht de maan niet.
Zij stoten zich aan stenen, niemand draagt hen.

Omdat zij willen leven als nog nooit.
Angstig te moede,
zijn zij gegaan met grote hinkstapsprongen.

Niet hier hun vaderland, en schaamteloos
wagen zij alles.
Soms wordt woestijn oase waar zij komen.

Vrijheid ontkiemt in hen, gloeit aan, dooft uit,
zal weer ontvlammen.
Zij blijven kinderen, zij worden groter.

Hun stoet is zonder einde en getal.
Tel maar de sterren.
Zij weten van de stad met fundamenten.

Zegenbede

